

AI & tekst- og datamining - Ophavsretten vendt på hovedet?

Annemette Ellermann
Partner

Josephine Bloch Thomsen
Advokat

Na Na Lin
Advokatfuldmægtig

Den hastige udvikling af AI-systemer såsom ChatGPT har rejst mange juridiske spørgsmål. På det ophavsretlige område er der mange diskussioner om rettighedshavernes og AI-udbydernes retsstilling. Med den seneste ændring i ophavsretsloven, der implementerede dele af DSM-direktivet, har det været omdiskuteret, hvad betydningen af bestemmelsen om tekst- og datamining (den nye opt-out bestemmelse) er.

DLA Piper giver her en introduktion til AI-systemer i ophavsretlig kontekst med fokus på tekst- og datamining-bestemmelsen.

Hvordan udnyttes ophavsretligt beskyttede værker i træningen af AI-systemer?

"Artificial Intelligence" (AI) bruges populært som et paraplybegreb for softwaresystemer, der er programmeret til at kunne udføre opgaver, der anses for at kræve menneskelig intelligens. Selvom man kalder det "AI," er der fra et teknisk perspektiv i dag ingen af disse systemer, der endnu fungerer fuldstændig autonomt.

AI-systemer som ChatGPT tænker derfor ikke selv, men analyserer og reproducerer mønstre baseret på de data, de er trænet på.

Ved tekst- og datamining ("TDM") sker der en form for reproduktion af de behandlede data. Denne reproduktion kan udgøre en eksemplar fremstilling af ophavsretligt beskyttede værker.

Tekst- og datamining – undtagelsen som det nye udgangspunkt?

Den 1. juni 2023 vedtog Folketinget et lovforslag, der skulle implementere dele af DSM-direktivet. Ændringsloven trådte i kraft den 7. juni 2023 og omfattede blandt andet den nye § 11b om tekst- og datamining.

§ 11b indebærer, at eksemplar fremstilling af ophavsretligt beskyttede værker er tilladt ved tekst- og datamining, hvis den, der foretager tekst- og datamining, har lovlig adgang til værkerne, og ophavsmanden ikke udtrykkeligt og på passende vis har taget forbehold herfor.

Reglen er således en undtagelsesbestemmelse, der resulterer i en fravigelse af udgangspunktet om, at ophavsmanden skal give forudgående tilladelse til brugen af deres værker.

På nuværende tidspunkt rejser § 11b flere spørgsmål end den besvarer, for eksempel:

- Hvornår er der tale om "lovligt forlæg"?
- Hvordan udtrykker rettighedshaverne sig "udtrykkeligt" og "på passende vis" vedrørende brugen af deres værker?

Lovligt forlæg, udtrykkeligt forbehold på "passende vis"

For at tekst- eller datamining af et ophavsretligt beskyttet værk skal være lovlig, skal betingelserne i § 11b, stk. 2 og 3, være opfyldt.

For det første skal der være lovlig adgang til værket.

Et sådant krav om "lovligt forlæg" findes allerede i den generelle bestemmelse i § 11 om anvendelsen af undtagelsesbestemmelserne i ophavsretsloven.

For det andet må rettighedshaveren ikke udtrykkeligt have forbeholdt sig anvendelsen af værket på "passende vis" (dvs. have benyttet sig af den foreskrevne **opt out**-procedure).

Ifølge forarbejderne vil et forbehold som udgangspunkt blive anset for passende, hvis det er givet på en "maskinlæsbar" måde, herunder i metadata og i vilkår, i betingelser for brugen af et websted eller en tjeneste. I andre tilfælde kan det være passende at indskrive forbeholdet i en kontrakt eller en ensidig erklæring.

I praksis benytter rettighedshavere forskellige standard opt-out-klausuler i deres vilkår, men implementeringen af robot.txt-filer, der styrer, hvad webcrawlers kan få adgang til, ses også anvendt.

Men hvordan rettighedshavere konkret skal sikre, at samarbejdspartnere og tredjeparter også opter ud på deres vegne, er uklart.

Endelig må værkerne, der anvendes til tekst- og datamining, ikke opbevares i længere tid end nødvendigt til brug for miningen, jf. § 11b, stk. 3.

Konsekvenser ved ulovlig tekst-og datamining?

I tilfælde, hvor der ikke er blevet udført lovlig tekst- og datamining (TDM) i henhold til ophavsretslovens bestemmelser, kan der opstå en ophavsretlig krænkelse på grund af ulovlig eksemplarfremstilling af et beskyttet værk.

AI-forordningen - "IPR disclosure obligation"

Forslaget til AI-forordningen blev fremsat af Europa-Kommissionen i 2021.

AI-forordningen fastsætter forpligtelser for både udbydere og brugere af AI-systemer. For at være compliant skal AI-systemer fremover bl.a. overholde krav om gennemsigtighed og sikre "adequate safeguards" mod ulovligt indhold.

Den 14. juni 2023 vedtog Europa-Parlamentet den version, som danner baggrund for forhandlingen af den endelige forordningstekst.

I artikel 28b, nr. 4, litra c, i Europa-Parlamentets udkast til AI-forordningen er der tilføjet en "**IPR disclosure obligation**". Bestemmelsen foreskriver, at AI-virksomheder er forpligtede til at offentliggøre resuméer af ophavsretligt beskyttet træningsdata. Formålet med bestemmelsen er, at rettighedshavere gennem resuméerne nemmere kan kontrollere, hvornår og hvordan deres værker bliver anvendt til træning af AI-systemer. Det er dog stadig uklart, hvordan resuméerne skal være udformet, og hvordan de skal offentliggøres.

Man kan også sætte spørgsmålstegn ved hvor mange detaljer om værkerne skal der være for at rettighedshaverne kan identificere dem. Spørgsmålet er især komplekst, da vi i Danmark ikke har et registreringssystem for ophavsrettigheder, ligesom i f.eks. USA.

Bestemmelsen er kun indeholdt i parlamentets forslag, og det er derfor usikkert, om den kommer med i den endelige forordning. Forordningen forventes at blive vedtaget i 2024, og vi følger i DLA Piper udviklingen tæt.

Kontakt DLA Piper via forfatterne til denne artikel, hvis du vil vide mere om AI og IP-retigheder eller har brug for assistance til en konkret problemsstilling.

Følg med i udviklingen af AI-forordningen via DLA Piper EU AI Act App, der kan downloades her ([Apple App Store](#)) og her ([Google Play Store](#)).

Har du lyst til at læse mere om AI og de praktiske perspektiver ved AI governance, strategier og udfordringer, kan du læse DLA Pipers AI rapport her: [AI governance: Balancing policy, compliance and commercial value.](#)

Fagområder

IP og teknologi
